

مردم مانند معادن طلا و نقره هستند؛ آنان که در جاهلیت بهترین مردم بودند، در اسلام نیز بهترین مردم هستند، البته به شرطی که شناخت و دانش دینی داشته باشند. و ارواح مانند سپاهیان و دسته های گوناگون یک سپاه هستند؛ آنها که یکدیگر را بشناسند (و ویژگی های یکسانی داشته باشند)، با هم الفت می گیرند و آنها که یکدیگر را نشناسند، از هم دور می شوند و با هم انس نمی گیرند.

از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «التَّائِسُ مَعَادِنُ كَمَعَادِنِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا. وَالْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ، وَمَا تَنَاقَرَ مِنْهَا اِخْتَلَفَ.» «مردم مانند معادن طلا و نقره هستند؛ آنان که در جاهلیت بهترین مردم بودند، در اسلام نیز بهترین مردم هستند، البته به شرطی که شناخت و دانش دینی داشته باشند. و ارواح مانند سپاهیان و دسته های گوناگون یک سپاه هستند؛ آنها که یکدیگر را بشناسند (و ویژگی های یکسانی داشته باشند)، با هم الفت می گیرند و آنها که یکدیگر را نشناسند، از هم دور می شوند و با هم انس نمی گیرند.» و از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ: خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا، وَتَجِدُونَ خِيَارَ النَّاسِ فِي هَذَا الشَّانِ أَشَدَّهُمْ كَرَاهِيَةً لَهُ، وَتَجِدُونَ سَرَّ النَّاسِ دَا الْوَجْهَيْنِ، الَّذِي يَأْتِي هَوْلًا يَوْجِهِ، وَهَوْلًا يَوْجِهِ.» «مردم را مانند معادن (طلا و نقره) می یابید؛ آنان که در جاهلیت بهترین مردم بودند، در اسلام نیز بهترین مردم هستند، البته به شرطی که شناخت و دانش دینی پیدا کنند. و بهترین مردم را در امر خلافت کسانی می یابید که پذیرش آن را ناگوار می شمارند و بدترین مردم را افراد دورویی می بینید که نزد عده ای یک رو و نزد عده ای رویی دیگر دارند.»

[هر دو روایت آن صحیح است] [هر دو روایت متفق علیه است]

اینکه رسول الله صلی الله علیه وسلم مردم را به معادن تشبیه می کند، به چند نکته اشاره دارد از جمله: - اختلاف طبیعت و سرشت انسان ها و صفات و ویژگی های اخلاقی آنها؛ و این مساله از تفاوت معادن فهمیده می شود. - تفاوت مردم در پذیرش اصلاح؛ چنانکه عده ای به آسانی آن را می پذیرند و برخی از آنها نیاز به صبر و بردباری دارند. و برخی از آنها ظرفیت پذیرش آن را ندارند. چنانکه معادن به این صورت می باشند. - تفاوت مردم در جایگاه و مقام؛ و این مساله از تفاوت ارزش و بهای معادن فهمیده می شود. چنانکه معادن طلا و نقره ارزشمند هستند و ارزش معادنی مانند معدن آهن و قلع کمتر است. - تشبیه مردم به معادن نیز به میزان تحمل نیز اشاره دارد. مراد از معادن عرب، اصول و انساب آنها می باشد. و اینکه می فرماید: «خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا» یعنی گرامی ترین مردم از نگاه اصل و نسب، همان کسانی هستند که در جاهلیت بهترین بوده اند، اما به شرطی که شناخت و دانش دینی داشته باشند؛ به عنوان مثال بنی هاشم از حیث اصل و نسب بهترین مردم در میان قریش بودند؛ چنانکه در نص حدیث صحیح وارد شده است. و در اسلام نیز چنین هستند اما به شرطی که نسبت به دین الله شناخت داشته باشند و آن را فراگیرند؛ اما اگر این علم و دانش دینی را فراموش کنند، هرچند از نگاه اصل و نسب بهترین عرب ها باشند، اما گرامی ترین مردم نزد الله نیستند و به دنبال آن بهترین مردم نخواهند بود. این مساله گویای این مهم است که انسان به خاطر نسبش شرافت دارد به شرطی که فهم دینی داشته باشد؛ تردیدی

نیست که اصل و نسب تاثیر خود را دارد و به همین دلیل بنی هاشم پاک ترین مردم و شریف ترین مردم از نگاه نسب بودند و به دنبال آن رسول الله صلی الله علیه وسلم اشرف مخلوقات می باشد. «الله بهتر می داند که رسالت خود را کجا قرار دهد». و اگر در بین فرزندان آدم، این اصل و نسب شریف ترین آنها نبود، رسول الله صلی الله علیه وسلم در میان آن نبود؛ و رسول الله صلی الله علیه وسلم از بهترین اصل و نسب ها مبعوث شد. این جمله از حدیث، در دو حدیث آمده است. حدیث اول به این ترتیب به پایان می رسد: «وَالْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُّجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اتَّخَفَ، وَمَا تَتَاكَرَّ مِنْهَا اخْتَلَفَ»: «و ارواح مانند سپاهیان و دسته های گوناگون یک سپاه هستند؛ آنها که یکدیگر را بشناسند (و ویژگی های یکسانی داشته باشند)، با هم الفت می گیرند و آنها که یکدیگر را نشناسند، از هم دور می شوند و با هم انس نمی گیرند». احتمال دارد این مساله به همانندی ارواح در خیر و شر اشاره داشته باشد؛ چنانکه خیر و خوب به مانند آن گرایش می یابد و شر و بد به نظیر آن؛ و به این ترتیب ارواح بر حسب خیر و شری که بر آن سرشته شده اند، یکدیگر را می شناسند؛ و چون در این زمینه اشتراک داشته باشند، یکدیگر را شناسایی کرده و با هم خو می گیرند و اگر اشتراکی نداشته باشد، یکدیگر را نمی شناسند و ارتباط برقرار نمی کنند. و احتمال دارد مراد از آن خبر دادن از آغاز خلقت باشد با این توضیح که: ارواح قبل از اجسام خلق شده و با هم ملاقات و برخورد داشته اند؛ زمانی که در اجسام دمیده شدند، یکدیگر را بر اساس همان سرشت اولیه می شناسند و به این ترتیب شناخت و عدم شناخت آنها به اصل سرشت آنها بازمی گردد و افراد خوب به خوبان و افراد بد به بدان تمایل می یابند. ابن عبدالسلام می گوید: مراد از شناخت و عدم شناخت، نزدیکی در صفات و تفاوت در آنها می باشد. چون وقتی کسی صفاتی مخالف تو داشته باشد او را نمی شناسی. حدیث دوم به این ترتیب به پایان می رسد: «وَتَجِدُونَ خِيَارَ النَّاسِ فِي هَذَا الشَّانِ أَشَدَّهُمْ كَرَاهِيَةً لَهُ، وَتَجِدُونَ سَرَّ النَّاسِ دَا الْوَجْهَيْنِ، الَّذِي يَأْتِي هَوْلًا يَوْجِهِ، وَهَوْلًا يَوْجِهِ»: «و بهترین مردم را در امر خلافت کسانی می یابید که پذیرش آن را ناگوار می شمارند و بدترین مردم را افراد دورویی می بینید که نزد عده ای یک رو و نزد عده ای رویی دیگر دارند». یعنی بهترین مردم را در امر خلافت و امارت و اجرای احکام کسانی می یابید که بر امارت و خلافت حریص و مشتاق نیستند؛ چنین کسانی وقتی عهده دار مسئولیت می شوند، توفیق یافته و موفق شده و استوار پیش می روند، بر خلاف کسانی که نسبت به آن حریص و مشتاق هستند. اما بدترین مردم انسان های دو رو هستند؛ کسی که نزد عده ای یک رو و نزد عده ای دیگر رویی دیگر دارد. و رفتارش همچون منافقان است که الله متعال در مورد آنها می فرماید: «وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ» [بقره: 14] «و هنگام ملاقات با مؤمنان می گویند: ما [نیز همچون شما] ایمان آورده ایم و هنگامی که با بزرگان شیطان صفت خود خلوت می کنند می گویند: ما با شما هستیم و فقط [آنان را] مسخره می کنیم». متأسفانه این اخلاق و رفتار زشت در بین بسیاری از مردم دیده می شود که شعبه ای از نفاق است؛ افرادی که نزد انسان می آیند و تملق و چاپلوسی نموده و شروع به تعریف و ستایش می کنند و گاهی در این زمینه غلو و افراط می کنند اما وقتی او را ترک می کنند، پشت سر از او بدگویی نموده و دشنام داده و عیبجویی نموده و متهمش می کنند. و این از گناهان کبیره است چون رسول الله صلی الله علیه وسلم فاعل آن را بدترین مردم توصیف کرده است.

<https://sunnah.global/hadeeth/fa/show/6367>

النجاة الخيرية
ALNAJAT CHARITY

